

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **B. V.**, zast. JUDr. Ladislavem Koženým, advokátem se sídlem Sladkovského 13, Kolín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 2. 2012, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2014, čj. 42 Ad 37/2012-248,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci JUDr. Ladislavu Koženému, advokátovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **1300 Kč**, která mu bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Řízení u správních orgánů

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 1. 2012 zamítla žalovaná žalobcovu žádost o starobní důchod, protože žalobce nezískal potřebných 26 let pojištění (získal pouze 21 let a 299

dnů). Námitky, které žalobce podal proti tomuto rozhodnutí, zamítla žalovaná svým rozhodnutím ze dne 16. 2. 2012 a rozhodnutí vydané v prvním stupni potvrdila. Ačkoli žalobce dokládal, že dlouhodobě pečoval o svou matku, nemůže být doba péče o částečně bezmocnou osobu hodnocena jako náhradní doba pojištění. Doba od 21. 7. 1986 do 23. 8. 1992, kdy byl žalobci vyplácen sociální důchod, rovněž není dobou pojištění ani náhradní dobou pojištění, a nemůže být tedy zhodnocena.

II. Rozhodnutí krajského soudu

[2] Krajský soud v Praze zamítl žalobu podanou proti rozhodnutí žalované. Ani po rozsáhlém dokazování soud nezjistil, že by žalobci měla být uznána doba pojištění za období, kdy pobíral sociální důchod a kdy pečoval o svou částečně bezmocnou matku. Sociální důchod pobíral žalobce v období 21. 7. 1986 – 23. 8. 1992 proto, že byl shledán plně invalidním; plný invalidní důchod mu však nemohl být vyplácen, neboť v předchozí době nepracoval. Práce, které mu nabízel jeho opatrovník, nepřijímal, neboť šlo podle něj o práce „pod jeho úroveň“; důvodem odmítání tedy nebyly jeho zdravotní potíže. Žalobce neprokázal, že by byl samostatně hospodařícím rolníkem, resp. osobou spolupracující s matkou (která byla samostatně hospodařícím rolníkem); krom toho by nestačilo pouze být přihlášen jako samostatně hospodařící rolník, ale také platit z této činnosti daně. Soud nenalezl právní důvod pro zápočet doby od roku 1975 do 1. 1. 1993 v souvislosti s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2007, sp. zn. 24 Co 444/2007. Dobu péče o matku nelze žalobci uznat, protože matka byla v rozhodné době pouze částečně (nikoli převážně nebo úplně) bezmocná.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti a jejích několika doplněních namítl nesprávné posouzení právní otázky a nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) soudního řádu správního (s. ř. s.). Krajský soud podle něj zamlčel okolnost plynoucí z jeho rozsudku ve věci 24 Co 444/2007 a nezabýval se tím, že v době nesvobody byla vůči stěžovateli zneužita psychiatrie. To, že mu místo plného invalidního důchodu byl vyplácen sociální důchod, je důsledkem politické represe, které byl stěžovatel vystaven v rámci tzv. zostřeného třídního boje. Pochybil i opatrovník, který mu vyplácení plného invalidního důchodu nezajistil, a za jeho pochybení by měl nést odpovědnost stát. Zaměstnání, která mu byla nabízena, nemohl vykonávat ze zdravotních důvodů, což by měl posoudit znalec.

[4] O tom, že stěžovatel byl samostatně hospodařícím rolníkem, svědčí řada důkazů. Taktéž bylo prokázáno, že stěžovatel nastoupil ke studiu gymnázia v Kutné Hoře ve školním roce 1969/1970 a studium měl dokončit ve školním roce 1973/1974. Gymnázium však vůči němu postupovalo nezákonně a zničilo materiál týkající se jeho studia, mj. aby krylo zločiny komunismu. Tento zločin byl odstraněn až po 36 letech rozsudkem Krajského soudu v Praze ve věci 24 Co 444/2007, a stěžovateli by proto měly být započteny doby od roku 1975 do 1. 1. 1993. Náhradní doba péče o matku by stěžovateli měla být započtena – s ohledem na zdravotní stav matky a na specifika tohoto případu – od 1. 1. 1990 do 18. 11. 2006. Stěžovateli byl nezákonně odebrán řidičský průkaz a tím mu

pokračování

bylo znemožněno vykonávat činnost samostatně hospodařícího rolníka. Stěžovatel proto navrhl, aby rozsudek krajského soudu byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

[5] Žalovaná souhlasila se závěry krajského soudu a navrhla, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení; dospěl k závěru, že kasační stížnost je přípustná, má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Rozsudek krajského soudu netrpí nepřezkoumatelností. Krajský soud v něm jasně uvedl, z jakých podkladů vycházel, zhodnotil provedené důkazy a srozumitelně formuloval své právní závěry. Stěžovatel ostatně ani neupřesnil, v čem by měla nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spočívat.

[8] Ani v posuzování sporných právních otázek krajský soud nepochybil. Stěžovatel podal k Nejvyššímu správnímu soudu kromě kasační stížnosti také několik jejích dalších rozsáhlých doplnění, v nichž částečně opakuje svá tvrzení, částečně je pozměňuje, případně výslovně cituje některé důkazní prostředky nezmiňované v prvotní kasační stížnosti. V kasačním řízení se na rozdíl od řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu neuplatňuje koncentrační zásada, takže kasační tvrzení lze doplňovat bez časového omezení. Zároveň ale nejsou přípustné takové důvody kasační stížnosti, které stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Zákon tu má na mysli důvody, které byly v řízení před krajským soudem uplatněny ve lhůtě pro podání žaloby (viz § 71 odst. 2 s. ř. s.).

[9] V tomto ohledu považuje Nejvyšší správní soud za potřebné zdůraznit, že v žalobě a jejím doplnění, které krajský soud od žalobce obdržel ve dvouměsíční lhůtě pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s., uváděl stěžovatel pouze tyto důvody:

- od 21. 7. 1986 do 23. 8. 1992 (resp. od roku 1971 do roku 1993) byl plně invalidní a není rozhodné, že mu byl z politických důvodů (v rámci tzv. zostřené třídního boje) vyplácen pouze sociální důchod (nikoli plný invalidní důchod);
- pochybil taktéž jeho opatrovník, který mu nezajistil plný invalidní důchod;
- měla by mu být započtena péče o matku, která byla od roku 1989 částečně bezmocná, v období od 1. 1. 1990 do 18. 11. 2006, s ohledem na její zdravotní stav a na specifika případu;
- měla by mu být započtena doba zaměstnání od 1. 1. 1976 do 21. 7. 1986 s ohledem na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2007, sp. zn. 24 Co 444/2007, který poukázal na zneužití psychiatrie a jímž byl po 36 letech odstraněn zločin komunismu.

[10] Takto vymezenými důvody byl určen nejen rozsah přezkumu v řízení o žalobě, ale s ohledem na § 104 odst. 4 s. ř. s. i rozsah kasačního přezkumu. Krajský soud se při dokazování dotkl i některých skutečností, které nebyly obsahem žalobních bodů a na něž stěžovatel upozornil až později při projednávání žaloby (studium gymnázia v Kutné Hoře, činnost samostatně hospodařícího rolníka). Závěry, k nimž krajský soud dospěl při posuzování těchto skutečností, však nebyly (s ohledem na koncentrační zásahu nemohly být) nosnými důvody jeho rozsudku. Pokud se k nim stěžovatel nyní vyjadřuje v rámci kasačního řízení, nejde o námitky, které by Nejvyšší správní soud musel věcně přezkoumávat.

[11] První spornou otázkou bylo pobírání sociálního důchodu v situaci, kdy byl stěžovatel plně invalidní. Stěžovatel je přesvědčen, že jako osoba plně invalidní měl nárok na plný invalidní důchod; pokud pobíral pouze sociální důchod (§ 52 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení), klade to za vinu jednak svému opatrovníkovi, jednak politické represi. V tom se stěžovatel mýlí. Podle citovaného ustanovení mohl být sociální důchod přiznán občanu, jehož životní potřeby nejsou zabezpečeny a který je invalidní. Nejvyšší správní soud stejně jako krajský soud nepochybuje o tom, že žalobce byl již od roku 1967 invalidní (nejprve částečně, později plně); aby mu však mohl být přiznán částečný či plný invalidní důchod, musel by splnit zákonnou podmínku, tj. že byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod [§ 29 odst. 1 písm. a) a § 37 odst. 1 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení].

[12] Splnění této podmínky stěžovatel neprokázal, resp. ani důsledně netvrdil, případně zdůvodňoval vždy jinými skutečnostmi. Hodnotit činnost opatrovníka Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší; ani poukaz na případnou nedostatečnou aktivitu opatrovníka však nemůže stěžovateli zpětně zajistit splnění zmíněné zákonné podmínky. Krom toho jsou ve spisu založeny listiny (viz např. sdělení Národního výboru v Kutné Hoře, odboru sociálních věcí a zdravotnictví, ze dne 31. 7. 1980), z nichž plyne, že stěžovateli byla nabízena různá zaměstnání, která však odmítal, případně na nabídky nereagoval. Soud považuje za neúčelné vyvracet stěžovateli tvrzení o politické represi; z jeho podání (nejen v této věci) je zřejmé, že ze všech svých potíží viní „zločiny komunismu“. Nejde však o právně relevantní námitku, která by mohla zpochybnit zjištění, že stěžovatel v rozhodné době nebyl zaměstnán, a že mu tedy nenáležel invalidní důchod.

[13] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že v průběhu řízení před krajským soudem stěžovatel poukazoval na to, že mu jako náhradní doba pojištění měla být uznána doba studia na gymnáziu v Kutné Hoře v letech 1969–1974. Podle dávkového i soudního spisu však bylo doloženo studium jen v letech 1969–1972. Co se týče činnosti samostatně hospodařícího rolníka, žádná z předložených listin (dokládajících, že stěžovatel se staral o rodinný sad; že od něj vykupovala třešně místní Jednota; že s ohledem na příjmy plynoucí ze sadu mu byl snížen sociální důchod) nemůže stěžovateli prospět. Samostatně hospodařící rolník (dříve jednotlivě hospodařící rolník) je osobou samostatně výdělečně činnou, které svědčí i formální status plynoucí z evidence u obecního úřadu; toto postavení (ani postavení osoby spolupracující) nevzniká jen v důsledku faktické péče o rodinný sad a prodeje vypěstovaných plodů. Doklad o formální evidenci stěžovatel nepředložil (jako

pokračování

osoba samostatně výdělečně činná byla evidována jen jeho matka). V této souvislosti je nepodstatný osud stěžovatelova řidičského průkazu.

[14] Rozsudkem ve věci sp. zn. 24 Co 444/2007, jehož se stěžovatel dovolával, zrušil Krajský soud v Praze rozsudek Okresního soudu v Kolíně z roku 1972, kterým byl stěžovatel omezen ve způsobilosti k právním úkonům tak, že není schopen samostatně vystupovat před soudy, ostatními státními orgány a orgány společenských organizací plnících úkoly státu, což se týká ústních i písemných podání. Krajský soud uvedl, že pro omezení stěžovatele ve způsobilosti k právním úkonům nebyly v době rozhodování splněny zákonné podmínky. Podle § 10 odst. 2 tehdy účinného občanského zákoníku (40/1964 Sb.) bylo občana možno omezit pouze ve vztahu k úkonům hmotněprávním, ovšem omezení stěžovatele se týkalo úkonů procesní povahy. Ke stejnému závěru dospěl krajský soud již ve svém rozsudku ze dne 1. 10. 1979, čj. 9 Co 59/78-500, kterým byla stěžovateli vrácena způsobilost v tom rozsahu, ve kterém byl omezen nyní rušeným rozhodnutím okresního soudu.

[15] Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, proč by na základě rozsudku ve věci sp. zn. 24 Co 444/2007 měla být stěžovateli uznána jakákoli doba pojištění. Rozsudek nijak nepotvrzuje stěžovatelovu domněnku o „zneužití psychiatrie“ ani nesouvisí s činností gymnázia v Kutné Hoře. Pokud stěžovatel v rozhodné době nepracoval ani nestudoval, resp. nemá o tom potřebné doklady, nemůže rozsudek na této skutečnosti nic změnit – tím spíše, že podle rozsudku bylo rozhodnuto o vrácení způsobilosti k právním úkonům již v roce 1979.

[16] K otázce péče o matku neuvedl stěžovatel nic, co by mohlo zpochybnit závěry žalované a krajského soudu. Stěžovatel sám uvádí, že matka byla částečně bezmocná [tedy nikoli převážně či úplně bezmocná, jak pro přiznání náhradní doby pojištění požaduje § 9 odst. 1 písm. k) zákona o sociálním zabezpečení], přesto však žádá, aby mu bylo vyhověno s ohledem na zvláštní okolnosti případu. Nepřináší tedy žádné argumenty, kterými by se Nejvyšší správní soud mohl zabývat.

V. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud proto neshledal kasační stížnost důvodnou a zamítl ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[18] O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s., podle něž má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože se svou kasační stížností neuspěl; úspěšné žalované pak v tomto soudním řízení nevznikly žádné náklady, ostatně na náhradu případných nákladů by ze zákona (§ 60 odst. 2 s. ř. s.) neměla právo.

[19] Ustanovenému zástupci náleží odměna za jeden úkon právní služby – kasační stížnost podanou dne 16. 2. 2015 („doplnění kasační stížnosti“ ze dne 4. 3. 2015 pouze ve stručnější podobě opakuje text kasační stížnosti ze dne 16. 2. 2015). Odměna za tento úkon

činí 1000 Kč (§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu), k ní je třeba připočíst paušální částku náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy zástupci náleží částka 1300 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. listopadu 2015

Zdeněk Kühn
předseda senátu